

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-12 ta' Ottubru, 2007

Citazzjoni Numru. 270/2004

The Ferries Investments Limited

Versus

**Lorraine Costa, illum Fino, f'isimha personali kif ukoll
għan-nom u in rappreżentanza tal-kumpannija G.
*Costa Catering Limited***

Din hija kawża b'rikonvenzjoni; is-soċjetà attriċi qiegħda titlob il-ħlas ta' ħamest elf, sitt mija u wieħed u disgħin lira u disgħa u ħamsin ċenteżmu (Lm5,691.59) spejjeż ta' servizzi u fornituri, u l-konvenuti b'rikonvenzjoni qegħdin jitolbu li jintraddu ħwejjeġ tagħhom li qegħdin f'idejn l-attriċi u li jithallsu għal servizzi u prodotti.

Iċ-ċitazzjoni tgħid illi bis-saħħa ta' kuntratt mas-soċjetà attriċi s-soċjetà konvenuta kienet tmexxi l-fond magħruf bħala *Anni Venti*, f'tas-Sliema. Dan il-kuntratt kien maħlul b'kitba tal-5 ta' Jannar 2004. Bis-saħħa ta' dik il-kitba l-konvenuti kienu ntrabtu li, fost l-oħrajn, iħallsu lill-attriċi fi

żmien ħmistax, cioè sal-20 ta' Jannar 2004, il-kontijiet pendenti ta' l-Awtorità tat-Turiżmu, tal-Kummissarju ta' l-Artijiet, ta' *Maltacom*, u tal-Korporazzjoni għas-Serizzi ta' l-Ilma, b'kollox ħamest elf, sitt mija u wieħed u disgħin lira u disgħa u ħamsin ċenteżmu (Lm5,691.59).

Billi għalxejn kemm-il darba sejñet lill-konvenuti biex iħallsu, l-attriċi fetñet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti tikkundanna lill-konvenuti flimkien *in solidum* iħallsu ħamest elf, sitt mija u wieħed u disgħin lira u disgħa u ħamsin ċenteżmu (Lm5,691.59), bl-imgħax mil-20 ta' Jannar 2004, meta kellu jsir il-ħlas, u bl-ispejjeż, fosthom dawk ta' ittra uffiċjali tal-11 ta' Marzu 2004 u ta' l-atti kawtelatorji ippreżentati qabel jew waqt li tkun qiegħda tinstema' l-kawża.

Is-soċjetà attriċi kienet talbet ukoll illi l-kawża tinqata' bid-dispensa tas-smiġñ, tañt il-proċedura sommarja speċjali, iżda l-qorti b'dikriet tal-20 ta' Jannar 2005 ordnat illi l-kawża timxi bil-proċedura normali, u l-konvenuti ressqu dawn l-eċċezzjonijiet:

1. għandha ssir korrezzjoni fl-atti:
  - a. għax il-konvenuta Lorraine Costa nfirdet minn żewġha u reggñet ñadet kunjom xububitha, li hu Fino – il-korrezzjoni li trid din l-eċċezzjoni saret b'dikriet tal-5 ta' Diċembru 2005;
  - b. għax iċ-ċitazzjoni ma turix in-numri tal-karta ta' identità jew ta' reġistrazzjoni tal-partijiet; u
  - c. għax is-soċjetà attriċi jisimha *The Ferries Investments Company Limited*, u mhux kif muri fuq l-atti;
2. il-konvenuti ma jweġbux għas-somma ta' disa' mija u tmienja u ħamsin lira (Lm958) li kellha titħallas lill-Awtorità tat-Turiżmu għax il-ftehim tal-5 ta' Jannar 2004 ma jañsibx għal ħlas lil dik l-awtorità;
3. f'kull każ, l-ammonti li jidhru fuq id-dokument B3 (fattura tal-Korporazzjoni għas-Servizzi ta' l-Ilma), u d-dokument B4 u B5 (fatturi tas-soċjetà *Maltacom p.l.c.*) jiġbru fihom somom illi kienu għadhom mhux dovuti, la sa meta sar il-ftehim tal-5 ta' Jannar 2004 u lanqas sat-terminu tal-20 ta' Jannar 2005 [*recte*, 2004] imsemmi f'dak il-ftehim; għalhekk il-konvenuti ma għandhomx iħallsu dak li sar dovut wara dawk id-dati, u l-kontijiet ma jammontawx għas-somma mitluba fiċ-ċitazzjoni;

4. ma tistax issir talba għall-ħlas ta' atti kawtelatorji ipprezentati waqt is-smiġġ tal-kawża għax din hija talba għall-ħlas ta' oġġetti li ma kinux jeżistu meta nfetħet il-kawża; u

5. is-soċjetà attriċi, jew nies imqabbdin minnha, abużivament ħadu ħwejjeġ tal-konvenuti li kienu fil-fond magħruf bħala *Anni Venti* u f'fond ieħor f'idejn l-attriċi li qiegħed fi Triq Santa Rita, tas-Sliema; dawn il-ħwejjeġ jiswew iżjed minn kemm qiegħda titlob is-soċjetà attriċi u għalhekk, ukoll jekk il-konvenuti għandhom jagħtu lill-attriċi, dak li għandhom jagħtu għandu jiġi paċjut ma' dak li l-attriċi għandha tagħti lilhom.

Il-konvenuti nqadew ukoll bil-proċeduri mibdija mill-attriċi biex ressqu b'rikonvenzjoni l-kontro-talbiet tagħhom.

Fissru illi b'kitba tad-19 t'Ottubru 2000 is-soċjetà konvenuta daħlet fi ftehim – imsejjaħ *operation agreement* – mas-soċjetà attriċi biex mill-1 ta' Diċembru 2000 tmexxi negozju mill-fond numru ħdax (11), *The Strand*, tas-Sliema, magħruf bħala *Anni Venti*, u baqgħet taħdem minn dak il-fond sas-6 ta' Jannar 2004, l-għada tal-kitba tal-5 ta' Jannar 2004 li biha ntemm il-ftehim.

Kemm dam iseħħ l-*operation agreement* il-konvenuti armaw il-fond billi qiegħdu fih ħwejjeġ mobbli proprjetà tagħhom, u l-istess għamlu fil-fond ta' Triq Santa Rita, tas-Sliema, li wkoll kien f'idejn is-soċjetà attriċi. Meta l-konvenuti raddew dawn iż-żewġ fondi lill-attriċi fis-6 ta' Jannar 2004, fihom kien għad hemm dawn il-ħwejjeġ mobbli. Is-soċjetà attriċi, b'dokument tas-6 ta' Jannar 2004, għarfet illi wħud minn dawn il-ħwejjeġ huma tal-konvenuti.

Dawn il-ħwejjeġ, iżda, qatt ma ntraddu lill-konventi, għalkemm l-attriċi kemm-il darba kienet mitluba bil-fomm biex troddhom. Anzi, l-attriċi, jew nies imqabbdin minnha, wara dahar il-konvenuti u kontra r-rieda tagħhom, bi ksur tal-liġi approprjat għaliha dawn il-ħwejjeġ, bigħethom u qabbdet lil min ibiġgħomliha; fil-fatt uħud minn dawn il-ħwejjeġ inbiġgħu b'irkant pubbliku, għalkemm il-konvenuta marret tavża lill-irkantatur li, iżda, irrifjuta li jirċievi ittra mingħandha. Barra minn hekk, jista' jkun li għad hemm ħwejjeġ il-konvenuti f'idejn l-attriċi li għadhom ma nbiġgħux lil terzi.

Dana kollu jqiegħed fuq l-attriċi, bħala pussessur *in mala fide*, l-obbligi li jaħsbu għalihom l-artt. 556 u 557 tal-Kodiċi Ċivili.

Barra minn dan kollu, il-konvenuti kienu ikkonsenjaw lill-attriċi numru ta' *hampers* u għamlu l-*catering* għal tliet *parties* fuq talba ta' l-attriċi. Ta' dawn l-attriċi għandha tħallas elf u lira u erbgħa u sittin ċenteżmu (Lm1,001.64). Il-konvenuti għalhekk b'rikonvenzjoni qegħdin jitolbu illi l-qorti:

1. tgħid illi l-ħwejjeġ li ttieħdu mill-fond *Anni Venti* u mill-fond fi Triq Santa Rita, tas-Sliema, ittieħdu bi ksur tal-igi u *in mala fide* mis-soċjetà attriċi billi din kienet taf illi l-ħwejjeġ kienu tal-konvenuti;
2. tikkundanna lill-attriċi, bħala pussessur *in mala fide*, trodd lill-konvenuti, fi żmien qasir u perentorju, il-ħwejjeġ kollha tagħhom li għadhom f'idejha, kif irid l-art. 556(1) tal-Kodiċi Ċivili;
3. tikkundanna lill-attriċi, jekk hemm xi ħwejjeġ illi din, minn rajha jew bi ħtija tagħha, ma baqgħetx iżżommhom f'idejha, trodd lill-konvenuti l-qligħ li għamlet meta iddisponiet minn dawn il-ħwejjeġ, jew tħallas lill-konvenuti daqskemm jiswew dawk il-ħwejjeġ fiż-żmien tar-rikonvenzjoni jew fiż-żmien meta ma baqgħetx iżżommhom, skond liema jkun l-akbar, flimkien ma' l-imgħax legali, kif irid l-art. 556(2) tal-Kodiċi Ċivili;
4. tgħid illi l-attriċi, bħala pussessur *in mala fide*, għandha twieġeb għall-ħsarat kollha li ġraw b'għemilha jew b'acċident fil-ħwejjeġ mobbli tal-konvenuti;
5. tillikwida dawn il-ħsarat;
6. tikkundanna lill-attriċi tħallas lill-konvenuti d-danni u l-ħsarat hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħax legali; u
7. tikkundanna lill-attriċi tħallas lill-konvenuti elf u lira u erbgħa u sittin ċenteżmu (Lm1,001.64), bilanċ tal-prezz ta' *hampers* u tal-*catering* għal tliet *parties*, flimkien ma' l-imgħax legali.

Qegħdin jitolbu wkoll l-ispejjeż.

Għall-kontro-talbiet is-soċjetà attriċi ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. il-kontro-talbiet huma "infondati fil-fatt u fid-dritt";
2. l-ewwel sitt kontro-talbiet ma jistgħux jintlaqgħu għax l-attriċi dejjem imxiet fil-parametri tad-drittijiet

tagħha, l-aktar fid-dawl tal-patt numru 4.4 ta' l-*operation agreement* tad-19 t'Ottubru 2000¹;

3. ma hux minnu illi l-attriċi mxiet *in mala fide* għax kull ma sar seħħ bi qbil bejn il-partijiet;

4. il-konvenuta Costa abbandunat fil-fond il-ħwejjeġ elenkati fl-*istock take* tas-6 ta' Jannar 2004;

5. l-attriċi ma għandhiex tħallas lill-konvenuta Costa;

6. f'kull każ, kull somma li ngabret mill-ħwejjeġ imsemmija fir-rikonvenzjoni għandha tiġi paċjuta mas-somma ta' tnejn u għoxrin elf lira (Lm22,000) li l-konvenuta Costa ntrabtet li tħallas bil-patt numru 4 tal-ftehim tal-5 ta' Jannar 2004;

7. is-seba' kontro-talba għandha tiġi miċħuda, bl-ispejjeż, għax:

a. waqgħet bi preskrizzjoni ta' sentejn;

b. l-attriċi ma għandha tagħti xejn lill-konvenuta Costa għax hi ma ordnatx il-ħwejjeġ imsemmija f'dik it-talba; u

c. kull pendenza li seta' kien hemm dwar dan ġiet riżolta bil-ftehim tal-5 ta' Jannar 2004.

Il-fatti li wasslu għal din il-kawża seħħew hekk:

B'kitba privata tad-19 ta' Ottubru 2000 is-soċjeta attriċi kienet kriet lis-soċjetà konvenuta n-negozju ġestit fil-fond jismu *Anni Venti*, numru ħdax (11), *The Strand*, tas-Sliema. Fil-kirja kien hemm ukoll l-apparat tan-negozju, li dwaru l-partijiet ftiehm hekk *inter alia*:

4.4 The Operator [is-soċjetà konvenuta] shall have the right, following consultation with the Company [is-soċjetà attriċi], to install additional equipment in the premises or to substitute existing equipment, provided that on termination the Company shall have the right to purchase and retain at its option such substituted equipment at the current market price.

Il-partijiet ftiehm wkoll illi:

8.2 The Operator shall also pay to the Company the following charges for services which shall be provided by the company:

---

¹ "4.4 The Operator shall have the right, following consultation with the Company, to install additional equipment in the premises or to substitute existing equipment, provided that on termination the Company shall have the right to purchase and retain at its option such substituted equipment at the current market price."

- (i) Water and electricity: as per metered usage from the date of this agreement;
- (ii) Telephone: for installation, rental and usage as per itemised billing, from the date of this agreement;
- (iii) Refund of costs of permits and licences which shall at all times remain the property and in the name of the Company.

Ġara illi s-soċjetà konvenuta waqgħet lura fil-ħlasijiet u għalhekk il-partijiet qablu illi jintemm il-kiri u n-negożju jintradd lill-attriċi; qablu wkoll dwar kif kellu jsir il-ħlas li s-soċjetà konvenuta kellha tagħti. Dan il-ftehim sar b'kitba privata tal-5 ta' Jannar 2004 li fuqha dehru s-soċjetà attriċi u "*Lorraine Costa appearing hereon in her own personal capacity as well as for and on behalf of G. Costa Catering Limited, hereinafter referred to as the Operator*".

Fost ħwejjeġ oħra l-kitba tal-5 ta' Jannar 2004 tgħid hekk:

(2) Operator binds herself to pay, within fifteen days from today, all outstanding electricity, water and telephone bills as well as all outstanding fees due to the Lands Department and the Commissioner of Police.

It-talba tas-soċjetà attriċi fil-kawża tallum hija għall-ħlas ta' dak li jaħseb għalih dan il-paragrafu. L-attriċi qiegħda titlob dawn il-ħlasijiet:

• Dipartiment ta' l-Artijiet:	Lm 175.00
• Awtorità tat-Turiżmu:	Lm 958.00
• dawl u ilma:	Lm 3,870.76
• <i>telephone</i> :	<u>Lm 687.83</u>
B'kollox:	Lm 5,691.59

Ma hemmx kontestazzjoni dwar il-ħlas lid-Dipartiment ta' l-Artijiet.

Dwar il-ħlas għat-*telephone* u għad-dawl u ilma l-konvenuti qegħdin igħidu illi l-kontijiet huma wkoll għal żmien wara li n-negożju ntradd lill-attriċi.

Dan huwa minnu, iżda d-differenza hija minima, kemm għax iż-żmien huwa qasir u wkoll għax matul dak iż-żmien il-fond kien magħluq u ma kienx hemm konsum; il-ħlas huwa għal kera biss. Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi għandu jsir tnaqqis nominali ta' għaxar liri (Lm10).

Dwar il-ħlas lill-Awtorità tat-Turiżmu l-konvenuti jgħidu illi dan ma jissemmiex fil-kitba tal-5 ta' Jannar 2004. Dan huwa minnu, iżda l-qorti tifhem illi l-ħsieb tal-partijiet kien

illi dan il-ħlas kellu jsir ukoll. Ma ssemmietx l-Awtorità tat-Turizmu għax sa ffit snin qabel il-ħlas bl-istess titolu kien isir lill-Kummissarju tal-Pulizija u għalhekk, meta, fil-kitba tal-5 ta' Jannar 2004, issemmew "*all outstanding fees due to ... .. the Commissioner of Police*", il-partijiet bla dubju ta' xejn kellhom f'moħħhom dan il-ħlas ukoll. Interpretazzjoni bħal dik li jridu l-konvenuti żgur ma tkunx waħda *in bona fide* kif irid l-art. 993 tal-Kodiċi Ċivili.

Għalhekk, is-somma li għandha titħallas lill-attriċi hija s-somma mitluba neqsin għaxar liri (Lm10), li tiġi ħamest elf, sitt mija u wieħed u tmenin lira u disgħa u ħamsin centeżmu (Lm5,681.59).

Il-konvenuti fil-ħames eċċezzjoni u fil-kontro-talba qegħdin igħidu illi għandha ssir tpaċija ma' somma li hija daqskemm jiswew ħwejjeġ mobbli tagħhom illi l-attriċi iddisponiet minnhom bla ma kellha jedd tagħmel hekk.

Li ġara hu illi wara li sar il-ftehim tal-5 ta' Jannar 2004, u l-fond intradd lill-attriċi, il-konvenuti ma ġabrux ħwejjigħom kollha mill-fond u minn fond ieħor ta' l-attriċi. L-attriċi tgħid illi ġriet warajhom biex jieħdu ħwejjigħom iżda l-konvenuti ma marrux; il-konvenuti jgħidu illi xi ħwejjeġ kienu kbar wisq biex iġorruhom u l-attriċi stess ma ħallithomx iġorru ħwejjeġ oħrajn. Kienet x'kienet ir-raġuni, ġara illi ħwejjeġ mobbli tal-konvenuti baqgħu f'idejn l-attriċi. L-attriċi riedet teħles minnhom u għalhekk qabbdet irkantatur li bigħ uħud minn dawn il-ħwejjeġ b'irkant u tagħhom ġabar tlitt elef u tlieta u erbgħin lira (Lm3,043). il-ħwejjeġ li ma nbigħux inqerdu.

L-attriċi tgħid illi kellha jedd tiddisponi minn ħwejjeġ il-konvenuti li kienu fil-proprietà tagħha bis-saħħa tal-patt numru 4.4 tal-ftehim tad-19 t'Ottubru 2000, miġjub fuq. Dan il-patt jagħti lill-attriċi l-jedd "*to purchase and retain at its option such substituted equipment at the current market price*".

Għalkemm l-attriċi kellha dan il-jedd, ma setgħetx tagħmel kif għamlet u taqbad u tbigħ ħwejjeġ il-konvenuti b'deċizzjoni unilaterali. Il-kitba tad-19 t'Ottubru 2000 ma tipprovdi ebda mekkaniżmu biex jiġi stabilitt il-prezz tas-suq u lanqas ma tagħti lill-attriċi s-setgħa li tiffissa l-prezz billi unilaterament taħtar irkantatur; għalhekk, fin-nuqqas ta' ftehim, l-attriċi setgħet biss tfittex rimedju ġudizzjarju biex il-prezz jiġi stabbilit mill-qorti.

Għalhekk mhux biss il-flus li daħlu mill-bjegħ bl-irkant huma tal-konvenuti, u għandha ssir tpaċija ma dak li għandhom jagħtu, iżda wkoll l-attriċi għandha tagħmel tajjeb għad-differenza fil-prezz li nkiseb bl-irkant u dak li kien ikun il-prezz tas-suq stabil it bi ftehim kif kellu jkun. Barra minn hekk, l-attriċi għandha tagħmel tajjeb ukoll għal daww il-ħwejjeġ illi ma nbighux u li iddisponiet minnhom xort'oħra, għax daww baqgħu ħwejjeġ il-konvenuti.

Billi l-ħwejjeġ illum, bi ħtija tal-għemil unilaterali ta' l-attriċi, jew qegħdin f'idejn terzi jew inqerdu, il-likwidazzjoni ma tistax issr b'eżami materjali tal-ħwejjeġ. Dan iżda ma għandux ikun ta' ħsara għall-konvenuti u għalhekk il-likwidazzjoni, la ma tistax issir mod ieħor, għandha ssir mill-qorti *arbitrio boni viri*.

Il-qorti għalhekk, wara li qieset illi l-prezz li nġieb mill-irkant x'aktarx kien anqas mill-prezz tas-suq u illi kien hemm ħwejjeġ li ma nbighux, u qieset ukoll illi l-ħwejjeġ ma kinux godda, qiegħda tillikwida l-valur tagħhom fis-somma ta' tlitt elef u tlieta u erbgħin lira (Lm3,043), li daħlet mill-irkant, miżjuda b'ħamsa u għoxrin fil-mija (25%), b'kollox tlitt elef, tmien mija u tliet liri u ħamsa u sebgħin ċenteżmu (Lm3,803.75). Hekk tiddisponi mill-ħames eċċezzjoni u mill-kontro-talba tal-konvenuti.

Fadal li nqisu l-kontro-talba tas-soċjetà konvenuta għall-ħlas ta' elf u lira u erbgħa u sittin ċenteżmu (Lm1,001.64) prezz ta' xi *hampers* u *catering* għal xi *parties*.

Fil-fehma tal-qorti ma saritx prova illi l-ordni għall-*hampers* u għall-*catering* saret mis-soċjetà attriċi. Xi wħud mill-fatturi juru illi l-ordni saret minn *Collis and Williams Limited*, waqt li fuq fatturi oħrajn ma jidhirx l-isem ta' min għamel l-ordni. Eric Fenech Pace *junior*, direttur kemm tas-soċjetà attriċi kif ukoll ta' *Collis and Williams Limited*, xehed illi l-ordni saret minn din ta' l-añħar, u l-fatturi li juru isem isañħu din it-teżi.

Il-qorti għalhekk ma hijiex sodisfatta illi l-ordni saret mis-soċjetà attriċi, u t-talba relativa hija miċħuda.

Għal dawn ir-raġunijiet is-soċjetà attriċi għandha tieñu ħamest elf, sitt mija u wieñed u tmenin lira u disgħa u ħamsin ċenteżmu (Lm5,681.59) mingħand il-konvenuti, u għandha tagħtihom tlitt elef, tmien mija u tliet liri u ħamsa u sebgħin ċenteżmu (Lm3,803.75); għalhekk jibqa' bilanċ

favur l-attriċi ta' elf, tmien mija u sebgħa u sebgħin lira u erbgħa u tmenin ċenteżmu (Lm1,877.84).

Il-qorti għalhekk taqta' l-kawża, u tidisponi kemm mit-talbiet tas-soċjetà attriċi u kemm mill-kontro-talbiet tal-konvenuti, billi tikkundanna lill-konvenuti flimkien *in solidum* iñallsu lis-soċjetà attriċi s-somma ta' elf, tmien mija u sebgħa u sebgħin lira u erbgħa u tmenin ċenteżmu (Lm1,877.84) flimkien ma' l-imgħaxijiet legali minn dakinhar meta kellu jsir il-ñlas, *i.e.* minn ñmistax-il jum wara d-data tal-kitba tal-5 ta' Jannar 2004. Billi kien hemm nuqqas minn kull parti – is-soċjetà attriċi għax iddisponiet minn ñwejjeġ il-konvenuti bla ma kisbet il-kunsens tagħhom jew l-awtorizzazzjoni tal-qorti, u l-konvenuti għax ma ñallsux meta kellhom iñallsu – kull parti għandha tñallas l-ispejjeż tagħha, u għalhekk ma hijjex meñtieġa deċiżjoni dwar ir-raba' eċċezzjoni tal-konvenuti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----